

1. jautājums

Tiesību avotu sistēma Latvijā. Būtiska nozīme pareizā tiesību normu piemērošanā ir zināšanām par atbilstošo valdošo izpratni par tiesību avotiem konkrētajā tiesību sistēmā. Transformējoties tiesību sistēmai un tiesību izpratnei, Latvijā ir attīstījusies arī tiesību avotu struktūras doktrīna. Koncentrēti izklāstiet tiesību avotu izpratnes būtiskākos elementus:

- tiesību avotu iedalījums (tiesību avotu sistēma) Latvijā (3 punkti);
- tiesību avotu iedalījumu atšķirības, vadoties pēc vispārsaistošā spēka kritērija, no iedalījuma, kāds klasiski tiek izmantots kontinentālās Eiropas tiesību saimes valstīs (3 punkti);
- tiesiskās domas izmaiņas par tiesību avotu iedalījumu pēdējo 10 gadu laikā Latvijā (3 punkti).

Kāds ir tiesību avotu iedalījums (tiesību avotu sistēma) Latvijā?

Atb.: Tiesību avotus iedala:

(a) Patstāvīgie tiesību avoti

(i) Pamata: Normatīvie tiesību akti

(ii) Papildu:

1. Vispārējie tiesību principi

2. Paražu tiesības

3. (ECT, ES un ST judikatūra)

(b) Palīgavoti ((pārējo tiesu) judikatūra, likumdošanas sagatavošanas materiāli, tiesību doktrīna, tiesnešu atsevišķās domas un tjpr.).

3.p.

Ar ko atšķiras tiesību avotu iedalījums, vadoties pēc vispārsaistošā spēka kritērija, no iedalījuma, kāds klasiski tiek izmantots kontinentālās Eiropas tiesību saimes valstīs?

Atb.: Vadoties pēc vispārsaistošā spēka kritērija tiesību avoti tiek iedalīti tikai patstāvīgajos tiesību avotos, t.i., tādos, kam piemīt vispārsaistošs spēks, un palīgavotos, t.i., tiesību avotos, kam nepiemīt vispārsaistošs spēks. Kontinentālās Eiropas tiesību saimei raksturīgi Patstāvīgos tiesību avotus dalīt vēl sīkāk: pamata avotos (likumdošanas procesā fiksēti rakstītie tiesību avoti – normatīvie tiesību akti) un papildu avotos (vispārējie tiesību principi, paražu tiesības, ECT, ES un ST judikatūra).

3.p.

Kādas tiesiskās domas izmaiņas par tiesību avotu iedalījumu ir notikušas pēdējo 10 gadu laikā Latvijā?

c Notikušas izmaiņas attiecībā uz judikatūras piederību palīgavotiem. No judikatūras ir atsevišķi izdalīta EST, ECT un ST judikatūra, kas ietilpst

patstāvīgo tiesību avotu grupā. Tāpat izmaiņu idejas vērojamas attiecībā uz paražu tiesību vietu tiesību avotu sistēmā.

3.p.

4.p., ja ir analizēta, piemēram, īpašās doktrīnas (tiesnešu atsevišķo domu nozīme un vieta tiesību avotu iedalījumā.

Koncentrēti izklāstiet (īsumā raksturojiet) Imanuela Kanta izprati par republikānisku satversmi:

- kāds ir republikāniskas satversmes mērķis (max 3 punkti);
- zinot, ka republika ir tiesiska valsts, vai cieņa pret likumu un cieņa pret personu ir savienojami jēdzieni (atbilde jāpamato) (max 3 punkti) ;
- kādi ir republikāniskas satversmes pamata nosacījumi (max 4 punkti)?

*Atbilde (1): mūžīgs miers / mūžīgais miers (ja kāds zinās pamatu – prasīt valsts pilsoņu piekrišanu būt vai nebūt karam – ļoti labi, bet tas nav prasīts. “**Republikānisku satversmi raksturo ne tikai izcelsmes skaidrība, rodoties tiesību jēdziena tīrajā avotā, bet arī izredzes panākt vēlamās sekas, proti, mūžīgo mieru un pamats ir [...]”.***

*Atbilde (2): Jā, ir savienojami jēdzieni. “**Visa cieņa pret personu būtībā ir tikai cieņa pret likumu (kārtīgumu utt.), kuru piemēru mums dod šī persona**”. Likums ierobežo mūsu patvaļu, principā, nodrošinot cilvēka cieņas neaizskaramību uz vispārēja likuma pamata.*

Atbilde (3): Republikāniska (pilsoniska) satversme ir tāda, kas izriet no sākotnējā (sabiedriskā) līguma idejas un kas nodibināta:

- 1) saskaņā ar cilvēku kā sabiedrības locekļu brīvības principiem;
- 2) saskaņā ar pamatlikumiem par visu atkarība no kopējiem likumiem;
- 3) saskaņā ar visu valsts pilsoņu vienlīdzības likumu;
- 4) tā ir vienīgā satversme, kas izriet no sākotnējā līguma, uz kuras balstāma visa tautas tiesiskā likumdošana;
- 5) Republikānisms ir valsts princips, kur izpildvara (valdība) nošķirta no likumdevējvaras.

Latvijas valsts tika proklamēta (izsludināta) 1918. gada 18. novembrī. Latvijas Republikas Satversme tika pieņemta 1922. gada 15. februārī. Latvijas tiesību doktrīnā tiek atzīts, ka starp šiem notikumiem spēkā bija tā dēvētās pagaidu satversmes.

- kuri tiesību akti veidoja “Pirmo pagaidu satversmi” un kuri tiesību akti veidoja “Otro pagaidu satversmi” (max 3 punkti);
- kādus divus vitāli svarīgus likumus atbilstoši “Otrajai pagaidu satversmei” Satversmes sapulcei bija jāizstrādā un jāizdod (max 3 punkti);
- vai Latvijas Republikas Satversmes pamatnorma atšķiras no “Pirmās pagaidu satversmes” pamatnormas un/vai “Otrās pagaidu satversmes” pamatnormas (atbilde jāpamato) (max 4 punkti)?

Atbilde (1):

1) *Latvijas Tautas Padomes politiskā platforma (TPPP). Domājams, būtu jāmin arī uzsaukums “Latvijas pilsoņiem!”. Tomēr pēdējā tiesību akta nozīme netiek akcentēta zinātniskā literatūrā. Līdz ar to pozitīvi būtu jāvērtē, ja minēta ir tikai TPPP.*

2) *Deklarācija par Latvijas valsti; Latvijas valsts iekārtas pagaidu noteikumi.*

Atbilde (2): *“Satversme Sapulces uzdevums ir izstrādāt un izdot valsts pamata un agrārās reformas likumus” (Latvijas valsts iekārtas pagaidu noteikumi, 2.p.).*

Piezīme (pie vērtēšanas): pozitīvi vērtējams arī (protams), ja minēta Satversme vai Agrārās reformas likums.

Atbilde (3): *Jā, pamatnorma ir viena un tā pati.*

1) *Pirmā pagaidu satversme: Republika uz demokrātiskiem pamatiem (TPPP, II.p.1)pkt., protams, var norādīt arī uz panta 2) pkt. – Apvienota, patstāvīga un neatkarīga Latvijas Tautu Savienībā – būs sasaiste ar Eiropas Savienību). Arī uzsaukumā Latvijas pilsoņiem! 1) pkt. 1. teik. ir iekļauts tas pats tikai ar redakcionālu korekciju – Latvija – apvienota etnogrāfiskās robežās (Kurzeme, Vidzeme un Latgale) – ir patstāvīga, neatkarīga, demokrātiski-republikāniska valsts;*

2) *Otrā pagaidu satversme: Latvija ir pastāvīga un neatkarīga republika ar demokrātisku valsts iekārtu (Deklarācija par Latvijas valsti, 1.p.; protams, var minēt arī 2.p. – Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai).*

3) *Latvijas Republikas Satversme – Latvijas ir neatkarīga demokrātiska republika (1 .p.) (Var minēt arī 2. pantu kā papildinājumu pie 1. panta – Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai).*

Kāzusa tiesību teorijas apakšnozarēs vadlīnijas

Ņemot vērā Covid-19 pandēmijas izplatību un ar to saistītos epidemioloģiskās drošības apsvērumus, Saeimas prezidijs pieņēma lēmumu Saeimas sēdes rudens sesiju noturēt attālināti, izmantojot tam speciāli piemēroto e-Saeimas platformu. Savu lēmumu Saeimas prezidijs pamatoja ar saņemtajiem konstitucionālo tiesību lietpratēju atzinumiem un Satversmes komentāros ietverto skaidrojumu, kas ļaujot izmantot Satversmes 15. pantā paredzēto iespēju ārkārtējos apstākļos sanākt uz Saeimas sēdēm attālināti.

Rudens sesijā visas Saeimas sēdes notika attālināti, izmantojot e-Saeimas platformu. Pēc rudens sesijas slēgšanas žurnālisti uzzināja, ka Saeimas deputāts Uldis Dadzis rudens sesijā nav piedalījies nevienā Saeimas sēdē un Saeimas prezidijs visus šos Saeimas sēžu kavējumus atzinis par neattaisnotiem.

Atbildot uz žurnālistu jautājumiem, Uldis Dadzis uzsvēra, ka viņš uzskata e-Saeimas platformu par antikonstitucionālu, jo tādu neparedzot ne Satversme, ne Saeimas kārtības rullis. Tieši pretēji – Saeimas kārtības ruļļa normas paredz Saeimas deputāta tiesības runāt no tribīnes, veikt starpsaucienus, kā arī tiesības strādāt Saeimas sēdē tikai klātienē, atrodoties vienā telpā ar citiem tautas priekšstāvjiem. Uldis Dadzis principiāli pildot doto Saeimas deputāta svinīgo solījumu ievērot Latvijas Satversmi un likumus. Kamēr netikšot veikti attiecīgi grozījumi, viņš nevarot piedalīties e-Saeimas darbā, jo tā neesot likumīga. Uz jautājumu par to, ka e-Saeimu par pieļaujamu atzinusi Satversmes tiesa, Uldis Dadzis atkārtoti vērsa uzmanību uz Saeimas deputāta svinīgā solījuma tekstu, kur neesot teikts, ka Saeimas deputātam jāievēro Satversmes tiesas lemtais.

Reaģējot uz izskanējušo informāciju un pamatojoties uz Saeimas kārtības ruļļa 18.panta otrās daļas 4.punktu, Saeimas Mandātu, iesniegumu un ētikas komisija ar balsu vairākumu nolēma rosināt Saeimu izslēgt Uldi Dadzi no Saeimas sastāva, jo rudens sesijā viņš neesot apmeklējis nevienu Saeimas sēdi un nevienas sēdes kavējumu Saeimas prezidijs neesot attaisnojis.

Komisijas sēdē Uldis Dadzis iesniedza konstitucionālo tiesību lietpratēja Daiņa Gunvalža sagatavotu atzinumu, kurā bija norādīts, ka Saeimas kārtības rullis esot iekšējs normatīvs akts, kas pieņemts Saeimas darba organizācijai un saimniecības lietu kārtīšanai, un tas nevarot būt tiesisks pamats Saeimas deputāta izslēgšanai no Saeimas sastāva. Tāpat Ulda Dadža izslēgšana no Saeimas sastāva būtu prettiesisks viņa Satversmes 101.pantā ietverto pamattiesību pārkāpums. Saeimas deputāts kā tautas priekšstāvis savas pilnvaras iegūstot vēlēšanās uz Satversmes pamata vēlēšanu ceļā un tikai Satversme varot paredzēt tiesisko pamatu Saeimas deputāta izslēgšanai no Saeimas sastāva.

Tāpat komisijas sēdē Uldis Dadzis uzsvēra, ka tikai ar koalīcijas deputātu balsu vairākumu pieņemtais lēmums esot politiska izrēķināšanās ar viņu kā aktīvu opozīcijas deputātu, kurš norādījis uz koalīcijas antikonstitucionālo darbību, un nelikumību piesegšana. Viņš arī uzsvēra, ka īsteno visas tās Saeimas deputāta pilnvaras, arī attālināti strādājot Saeimas komisiju sēdēs, kuras nav saistītas ar klaju Satversmes un likuma pārkāpumu. Savukārt Saeimas sēdēs e-Saeimas platformās viņš nepiedalās savas politiskās pārliecības un tiesiskās apziņas dēļ, uz ko jau bija norādījis Saeimas prezidijam par kavējuma iemesliem, bet ko Saeimas prezidijs ignorējis, neattaisnojot viņa kavējumus.

Lūdzu sniegt argumentētas un pamatotas atbildes uz jautājumiem:

1. Norādiet lietas pamatjautājuma atrisinājuma pamatā esošās tiesību normas struktūru! – 1 pkt.

Lietas pamatjautājums atrisināms, piemērojot Saeimas kārtības ruļļa 18. panta otrās daļas 4. punktu. Norma norādīta jau kāzusa tekstā, līdz ar to punkta iegūšanai ar tās uzrādīšanu un mehānisku pierakstīšanu nav pietiekami.

Jautājumā prasīts norādīt attiecīgās tiesību normas struktūru, resp., veikt normas sadalījumu tiesiskajā sastāvā un tiesiskajās sekās.

Tiesiskais sastāvs – (1) deputātu (2) ar Saeimas lēmumu (3) ja pēc viņa pilnvaru apstiprināšanas (4) konstatēts, ka vienas kārtējās sesijas laikā (5) neattaisnotu apstākļu dēļ (6) nav apmeklējis (7) vairāk nekā pusi no Saeimas sēdēm.

Tiesiskās sekas – var izslēgt no Saeimas sastāva.

2. Norādiet lietas pamatjautājuma atrisināšanai izmantojamās juridiskās metodes! Kurai juridiskajai metodei ir izšķirošā nozīme lietas atrisināšanā? – 1 pkt.

Lietas pamatjautājuma atrisināšanai nepieciešams izmantot: (1) juridiski nozīmīgo faktu atlase (var būt arī norādīts kā

faktiskā sastāva konstruēšana vai darbs ar faktiskajiem apstākļiem); (2) piemērojamās tiesību normas meklēšana (var būt arī norādīts tiesiskā sastāva konstruēšana vai tiesību avotu daudzveidības princips); (3) piemērojamās tiesību normas iztulkošana (interpretācija, atsevišķi katra metode nav jāuzskaita, jo prasītas juridiskās metodes, nevis iztulkošanas metodes); (4) juridiskais silogisms (subsumpcija); (5) tiesisko seku noteikšana; (6) pieņemtā lēmuma pamatojums (argumentācija). Var būt arī norādes uz (7) ģenerālklausulas piepildīšanu ar saturu (konkretizāciju), (8) vispārējo tiesību principu konkretizāciju un (9) augstāko kritiku (piemērojamās tiesību normas satversmības pārbaudi).

Kritiski vērtējams, ja atbildē norādītas tikai vai lielākoties tiesību normas iztulkošanas (interpretācijas) metodes (gramatiskā, sistēmiskā, vēsturiskā un teleoloģiskā), jo tas uzrāda nenošķiršanu starp juridiskajām metodēm un tiesību normas iztulkošanas metodēm.

Izšķirošā nozīme lietas atrisināšanā ir tiesību normas iztulkošanai (interpretācijai), jo ar tās palīdzību tiek noskaidroti priekšnoteikumi, kad Saeima ir tiesīga lemt par deputāta izslēgšanu no Saeimas sastāva.

3. Norādiet trīs tiesību avotus, kuros varētu balstīties konstitucionālo tiesību lietpratēja Daiņa Gunvalža viedoklis, ka Saeimas lēmums par Ulda Dadža izslēgšanu no Saeimas sastāva ierobežo viņa Satversmē ietvertās pamattiesības un būtu vērtējams atbilstoši pamattiesību ierobežojuma izvērtēšanas metodoloģijai? – 1 pkt.

1) Attiecīgā tiesību norma (patstāvīgais tiesību pamatavots) – **Satversme, norādot konkrēti uz tās 101. pantu** (precīzāk – kopsakarā ar Satversmes 5. pantu), kas dod tiesības piedalīties Saeimas darbā kā deputātam (tautas priekšstāvim). Satversmes 101. pantā noteiktās pamattiesības var tikt ierobežotas, bet ierobežojumam jābūt attaisnojamam, ko tiesa var pārbaudīt. Pirmo reizi šāda Satversmes 101. panta interpretācija sniegta Satversmes tiesas 2000. gada 30. augusta spriedumā Nr. 2000-03-01.

2) Juridiski saistoša attiecīgās tiesību normas interpretācija (patstāvīgais papildus (subsidiārais) tiesību avots) – **Satversmes tiesas 2019. gada 23. decembra spriedums lietā Nr. 2019-08-01**. Attiecīgais spriedums bija norādīts izmantojamajos avotos, un uz to atsauce ietverama obligāti, jo tajā līdzīgā gadījumā sniegta atbilde uz attiecīgo tiesību jautājumu. Var būt norādes arī uz citiem jautājumiem, bet būtu sagaidāms, ka students spēj identificēt precīzi vismaz vienu spriedumu, kurš izmantojams.

3) Autoritatīva tiesību doktrīna (tiesību palīgavots) – **Satversmes 101. panta komentārs, kuru Satversmes VIII nodaļas "Cilvēka pamattiesības" sējumam sagatavojis Gunārs Kušņiņš**. Var būt norādīti arī citi doktrīnas avoti, bet jāpilnī – uzrādot konkrēto darbu. Vispārēja norāde uz doktrīnu kā tādu varētu būt par maz.

4. Vai pamatots konstitucionālo tiesību lietpratēja Daiņa Gunvalža viedoklis, ka Saeimas kārtības rullis uzskatāms par iekšēju normatīvo aktu, ar kuru nevar pamatot Saeimas deputātam nelabvēlīgu lēmumu? – 1 pkt.

Šāds viedoklis nav pamatots. Saeimas kārtības rullis ir pieņemts likumdošanas procesā kā likums, un līdz ar to tās ir ārējs normatīvais tiesību akts, uz kura pamata var tikt pieņemts nelabvēlīgs lēmums. Attiecīgo secinājumu pamato gan attiecīgā Saeimas kārtības rulla pieņemšanas process, gan Satversmes tiesas prakse (lietās, kurās pārbaudīta Saeimas kārtības rulla normu satversmība, tas vērtēts kā likums) un doktrīna (Kārlis Dišlers, arī Satversmes 21. panta komentārs). Sagaidāms, ka atbildē students spēj sniegt pamatojumu savam viedoklim, norādot arī relevantos avotus.

5. Kāda tiesību izpratne ir raksturīga Saeimas deputātam Uldim Dadzim? – 1 pkt.

Tiesību formālisms vai pārspīlēts (ekstrēms) normativisms. No kāzūsā minētā izriet, ka viņš burtiski seko likuma tekstam, neatzīst tiesību normu interpretāciju, kā arī neizmanto citus tiesību avotus (izņemot likuma tekstu) sev interesējošā jautājuma noskaidrošanai. Būtisks apsverums, ka neatzīst arī Satversmes tiesas sniegto interpretāciju, kas gan ir juridiski saistoša.

Sagaidāms, ka students atbildē sniedz atbildi un savu atbildi arī pamato. Norāde atbildē uz tiesību pozitīvismu būtu nepareiza, jo šāda tipa argumentācija nav raksturīga tiesību pozitīvistiem.

6. Nosauciet un sakārtojiet šīs lietas pamatjautājuma atrisināšanā izmantojamās tiesību avotus shēmā pēc vispārējo spēka kritērija un pēc piederības pie kontinentālās Eiropas tiesību saimes kritērija! – 1 pkt.

Atbildē studentam kāžusa atrisināšanā izmantojamie tiesību avoti jāsadala pēc kritērija – vispārsaistošs spēks – patstāvīgos tiesību avotos (kuri satur tiesību normas) un tiesību palīgavotos (kuri nesatur tiesību normas, bet var tikt izmantoti lēmuma pieņemšanā un tā pamatošanā).

Pēc kritērija – piederība kontinentālās Eiropas tiesību saimei – patstāvīgie tiesību avoti vēl iedalāmi tiesību pamatavotos (visi normatīvie tiesību akti) un papildus (subsidiārajos) tiesību avotos (paražu tiesības, vispārējie tiesību principi, Satversmes tiesas, Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Eiropas Savienības tiesas nolēmumi).

(1) Patstāvīgie tiesību avoti

(1A) Tiesību pamatavoti – Satversme, Saeimas kārtības rullis, arī Satversmes tiesas likums un Administratīvā procesa likums, ja to izmanto.

(1B) Papildus (subsidiārie) tiesību avoti – Satversmes tiesas nolēmumi (spriedums lietā Nr. 2019-08-01, lietā Nr. 2020-37-0106, iespējams citi), vispārējie tiesību principi (parlamenta autonomijas princips, tiesiskuma princips, tiesības pildīt valsts dienestu, likuma atrunas princips, demokrātiskas valsts iekārtas princips, samērīguma princips, visas izmantotās juridiskās metodes, iespējams citi).

(2) Tiesību palīgavoti – doktrīna (Satversmes komentāri, Kārļa Dišlera grāmatas, citi teksti), parlamentārās paražas (iepriekšējie normas piemērošanas precedenti), normas sagatavošanas materiāli, iespējams citi.

Sagaidāms, ka students spēj pareizi visus avotus sakārtot sistēmā, uzrādot arī konkrēto izmantoto avotu. Būtiski, ka precīzi ievērots nošķirums starp patstāvīgajiem tiesību avotiem un tiesību palīgavotiem. Atsevišķas sīkas nepilnības (piemēram, norādot vispārējos tiesību principus arī kā tiesību pamatavotu) ir uzskatāmas par nebūtiskām.

7. Raksturojiet Satversmes 15. panta komentāru kā tiesību avotu! Vai un kā to iespējams izmantot tiesību normu piemērošanā? – 1 pkt.

Tiesību palīgavots – doktrīna. To var un nepieciešams izmantot tiesību normu piemērošanā. Tiesību palīgavotus var izmantot pieņemtā nolēmuma argumentācijai un dziļākam pamatojumam, kā arī tie atvieglo piemērojamo tiesību normu satura noskaidrošanu un autoritatīvi pastiprina izdarītos secinājumus.

8. Kādi vispārējie tiesību principi ir jāņem vērā lietas izskatīšanā, no kā tie atvasināti un kā tie ietekmē lietas rezultātu? – 1 pkt.

Parlamenta autonomijas princips – ka parlaments pats sev nosaka iekšējās darbības kārtību un izlemj ar deputātiem saistītus jautājumus. Citiem konstitucionālajiem orgāniem jārespektē parlamenta autonomija.

Tiesiskuma princips – parlamentam pašam ir saistošs likums un tiesības (vispārējie tiesību principi un normatīvie tiesību akti). Demokrātiskā tiesiskā valstī parlaments nevar rīkoties prettiesiski.

Tiesības pildīt valsts dienestu – personas pamattiesības, kuras tiktu aizskartas, izslēdzot deputātu no Saeimas sastāva. Tāpēc varētu būt nepieciešams pārbaudīt pamattiesību ierobežojumu, kam vajadzīgs likuma atrunas princips (vai ir tiesiskais pamats), demokrātiskas valsts iekārtas princips (vai pastāv leģitīmais mērķis) un samērīguma princips (vai sabiedrības ieguvums ir lielāks kā personas tiesību ierobežojums).

Visas juridiskās metodes ir vispārējie tiesību principi demokrātiskā tiesiskā valstī.

Vispārējie tiesību principi Latvijas tiesiskajā sistēmā atvasināmi no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas. Norāde, ka tie izriet no Satversmes 1. panta vai atvasināmi no dabiskajām tiesībām, nav precīza, bet var tikt akceptēta kā nebūtiska nepilnība, ja precīzi uzrādīti nepieciešamie vispārējie tiesību principi un pamatota to atvasināšana. Tāpat nav nepieciešams pilnībā uzrādīt visus vispārējos tiesību principus, pietiekami, ja ir skaidra izpratne (resp., juridiskās metodes un cilvēka pamattiesības ir vispārējie tiesību principi, kā arī papildus tam jēgpilni norādīti citi saturiskie vispārējie tiesību principi lietas atrisināšanai).

9. Vai un kāpēc Saeimas deputātam ir saistoši Satversmes tiesas spriedumi un tajos ietvertā tiesību normu interpretācija? – 1 pkt.

Satversmes tiesas spriedumi un tajos ietvertā tiesību normu interpretācija ir saistoša gan Saeimas deputātam kā Saeimas loceklim, gan Saeimas deputātam kā fiziskai personai. To paredz Satversmes tiesas likuma 32. panta otrā daļa.

“Satversmes tiesas spriedums un tajā sniegtā attiecīgās tiesību normas interpretācija ir obligāta visām valsts un pašvaldību institūcijām (arī tiesām) un amatpersonām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām.”

Tas izriet no demokrātiskas tiesiskas valsts principiem un Satversmes 85. panta jēgas.

10. Vai un kāpēc Saeimas lēmums par Saeimas deputāta Ulda Dadža izslēgšanu no Saeimas sastāva būtu pakļauts tiesas kontrolei? – 1 pkt.

Saeimas lēmums nav administratīvs akts, bet gan politisks lēmums. Tas nav pakļauts administratīvo tiesu kontrolei (Administratīvā procesa likuma 1. panta trešās daļas piektā teikuma 4. punkts). Tā tiesiskumu varētu pārbaudīt Satversmes tiesa (Satversmes tiesas likuma 16. panta 4. punkts). Taču tiesu vara, ievērojot parlamenta autonomijas principu, varētu pārbaudīt lēmuma pieņemšanas procedūras ievērošanu, bet ne saturiski iejaukties Saeimas lēmumā.

Avoti kāzusa risināšanai

Normatīvie tiesību akti

1. Latvijas Republikas Satversme
2. Saeimas kārtības rullis
3. Satversmes tiesas likums
4. Administratīvā procesa likums

Judikatūra

1. Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra spriedums lietā Nr. 2001-06-03
2. Satversmes tiesas 2019. gada 23. decembra spriedums lietā Nr. 2019-08-01
3. Satversmes tiesas 2021. gada 12. marta spriedums lietā Nr. 2020-37-0106
4. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2002. gada 9. aprīļa spriedums lietā “Ingrīda Podkolzina pret Latviju” (iesniegums nr. 46726/99)
5. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1999. gada 18. februāra spriedums lietā “Buscarini and others v. San Marino” (iesniegums nr. 24645/94)

Doktrīna

1. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. Ringolda Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011
2. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. II nodaļa. Saeima. Autoru kolektīvs prof. Ringolda Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2020
3. Dišlers K. Ievads Latvijas valststiesību zinātnē. Ar zinātnisko redaktoru piezīmēm. Rīga: Tiesu Namu Aģentūra, 2017
4. Pleps J., Pastars E., Plakane I. Konstitucionālās tiesības. Papildināts un pārstrādāts izdevums. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2014
5. Rezevska D. Vispārējie tiesību principu nozīme un piemērošana. 2.izd. Rīga: D. Rezevska izdevums, 2015
6. Neimanis J. Satversmes tiesas procesa tiesības. Rīga: Tiesu Namu Aģentūra, 2019
7. Kusiņš G. Latvijas parlamentārisma apskats. Rīga: Latvijas Republikas Saeima, 2016
8. Kriviņš A. Tiesību jēdziens un būtība. Rīga: autorizdevums, 2020

21.06.21.